

UDK: 347.191.12:327:061.1
Biblid 1451-3188, 13 (2014)
Год XIII, бр. 47–48, стр. 358–363
Извори научни рад

др Душко ДИМИТРИЈЕВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА БЕЗБЕДНОСНЕ СТУДИЈЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ABSTRACT

In this paper, the author analyzes the origin, structure and role of the Institute for Security Studies of the European Union. The author first analyzes legal regulation, i.e. Council Joint Action 2001/554/CFSP of 20 July 2001 on the establishment of a European Union Institute for Security Studies, as amended, and then examines in particular its activities relevant to the implementation of the Common Foreign and Security Policy of the European Union. Finally, the author concludes that the Institute through its research activities gives the contribution in the European decision-making in the field of the Common Foreign and Security Policy (CFSP). Specifically, the Institute performs analysis and provides a forum for debate over the strategy of the European Union in the fields of foreign and defense policy. Since the Institute's taken over the former logistics of Western European Union (WEU), it is clear that the Institute is somewhat continues its mission.

Key words: Institute for Security Studies, European Union, Common Foreign and Security Policy.

¹ Институт за међународну политику и привреду, e-mail: dimitrijevicd@diplomacy.bg.ac.rs
Рад је реализован у оквиру научног пројекта „Србија у савременим међународним односима: Стратешки правци развоја и учвршћивања положаја Србије у међународним интегративним процесима – спољнополитички, међународни економски, правни и безбедносни аспекти“, Министарства просвете и науке Владе Републике Србије, евиденциони број 179029, за период 2011-2014.

I) УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У новембру 2000. године, Савет ЕУ, покренуо је иницијативу за оснивање Института за безбедносне студије. Идеја о оснивању Института потекла је из потребе утврђивања научне и стручно-аналитичке основе потребне за извршавање задатака и циљева Заједничке спољне и безбедносне политике (ЗСБП), као и Европске безбедносне и одбрамбене политике (ЕБОП). Заједничком акцијом од 20. јула 2001. године, Савет је основао Институт за безбедносне студије Европске уније.² Институт за безбедносне студије преузео је временом надлежност Института за безбедносне студије Западноевропске уније (ЗЕУ). Западноевропска унија пружила је сву потребну инфраструктурну и логистичку подршку Институту која је била неопходна за његово несметано деловање у складу са интересима и потребама Европске уније, као и у складу са захтевима држава чланица.³

II) МИСИЈА И ДЕЛАТНОСТ ИНСТИТУТА

Институт за безбедносне студије представља институционални део Европске уније чија је мисија да кроз истраживања и анализе међународно значајних питања на академском нивоу, утиче на развој трансатлантског дијалога о Заједничкој спољној и безбедносној политици као и о Европској безбедносној и одбрамбеној политици. У том погледу, Институт се декларише као својеврсни дебатни форум, који врши процене и анализе за потребе главних органа Европске уније у вези са спровођењем поменутих политика ЕУ које су у складу са Европском безбедносном стратегијом. С времена на време, Институт организује конференције и семинаре на којима се окупљају истраживачи и експерти из Европе и других делова света, представници Европске уније и држава чланица, као и представници невладиног сектора. Институт одржава и развија комуникациону мрежу са другим угледним институтима, научним установама и *think-tank*

² “Council Joint Action 2001/554/CFSP”, *Official Journal L* 200, pp. 1-4, 25/07/2001.

³ Уговором о економској, социјалној и културној сарадњи и колективној самоодбрани закљученим у Бриселу, 17. марта 1948. године, између Велике Британије, Француске и земаља Бенелукса, формирана је Западневропска унија (ЗЕУ). Са амандирањем Бриселског споразума 23. октобра 1954. године, Унија је проширена чланством Немачке и Италије, а у каснијем периоду и приступањем других држава чланица ЕУ и НАТО савеза. Главни циљ Западневропске уније састоји се у самоодбрани од спољне агресије и у промоцији заједништва. Од 2009. године, када је на снагу ступио тзв. Реформаторски уговор или Уговор из Лисабона, надлежности ЗЕУ, пренете су делом на Европску унију. Видети Интернет: <http://www.weu.int/>

организацијама у свету. Резултати истраживања Института се дистрибуирају у великом обиму осим резултата који садрже квалификоване податке на које се примењују посебни безбедносни прописи Савета ЕУ.⁴ У одређеним ситуацијама, Институт помаже органима ЕУ, посебно Високом представнику Европске уније за спољне послове и безбедносно политику.

III) СТРУКТУРАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Управни одбор

Институт за безбедносне студије има Управни одбор (у даљем тексту: Одбор), који се састоји од једног представника којег именује свака држава чланица и једног представника којег именује Комисија ЕУ. Сваког члана Одбора може заступати његов заменик. Пуномоћја о именовању чланова Одбора која су верификована од стране држава чланица и Комисије достављају се на надлежност генералном секретару, односно високом представнику који председавају Одбором. У случају њиховог одсуства, Одбором председава њихов представник. Одбор се по правилу састаје најмање два пута годишње, на захтев најмање једне трећине чланова. Одбором углавном председава Високи представник за спољне послове и безбедносно политику ЕУ. Одбор функционално усваја годишње финансијске и пословне извештаје о раду Института. председавајући Одбора имају обавезу и одговорност да редовно извештавају Савет ЕУ.

Директор Института или његов представник присуствују састанцима Одбора. Генерални секретар Војног особља и председник Војног одбора или њихови представници могу исто тако присуствовати састанцима. Одлуке Одбора доносе заступници држава чланица квалификованом већином при чему се гласови сабирају у складу са чланом 23. став 2. Уговора, не доводећи у питање члан 12. став 2. Заједничке акције о оснивању Института за безбедносне студије Европске уније.

Одбор може одлучити да установи *ad hoc* радне групе или сталне одборе чија је структура идентична са структуром Одбора. Те радне групе или стални одбори имају ограничене надлежности у погледу бављења одређеним питањима која су им делегирана од стране Одбора.

⁴ Истраживачи резултати Института објављују се изузев ако је реч о строго поверљивим информацијама за које важе специјални прописи Савета. Видети: "Council Decision 2001/264/EC of 19 March 2001 adopting the Council's security regulations", *Official Journal* L 101, pp. 1-66, 11/04/2001. Одлука је амандирана у више наврата. Видети: OJ L 63, 28/02/2004; OJ L 193/1, 23/07/2005; OJ L 346/18, 29/12/2005; OJ L 164/24, 26/06/2007.

Директор

Директора Института је правни заступник Институт у правном саобраћају. Њега именује Одбор бирајући кандидате које предлажу државе чланице ЕУ. Државе чланице ЕУ пре именовања директора предају генералном секретару, односно високом представнику Одбора имена кандидата, који их даље прослеђују Одбору. Директор се именује на период од три године с могућношћу продужења мандата за још две године. Након одобрења Одбора, директор има право да именује свог заменика. Заменик се именује на три године, уз могућност продужења мандата за још три године. Формалноправно, директор је одговоран за свој рад Одбору. Најпре, он руководи Институтом и одговоран је за његово кадрирање. У том смислу, директор има овлашћења да у оквиру договореног плана рада и буџета Института запошљава особље Института. Он је дужан да унапред обавести чланове Одбора о ангажовању истраживача. Такође, директор је одговоран да обезбеди високи степен стручности и професионализма, али и ефикасности и ефикасности у раду Института. У оквиру прописаних овлашћења, директор Института одговоран је и за израду плана рада и годишњег извештаја о раду. План рада директор доставља у нацрту Одбору на одлучивање најкасније до 30. новембра текуће године. Директор врши и све припремене активности од значаја за правилан рад Одбора, укључујући и припрему годишњег извештаја о раду. Годишњи извештај се припрема најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину. Извештај се прослеђује Одбору, а Одбор извештај даље упућује на увид Европском парламенту, Комисији и државама чланицама.

Политички и безбедносни одбор

Политички и безбедносни одбор, у складу са својим одговорностима за спровођење Заједничке спољне и безбедносне политике, а нарочито Европске спољне и одбрамбене политике, врши политичку контролу над активностима Института, без деловања на његову интелектуалну аутономију. Директор Института дужан је да обавештава Политички и безбедносни одбор о раду Института.

Особље

Особље Института састоји се од истраживача и административног особља. Запослени у Институту морају имати држављанство држава

чланица ЕУ. Истраживачи се бирају према стручности и заслугама које су постигли на подручју Заједничке спољне и безбедносне политике и Европске спољне и одбрамбене политике. Запошљавање је условљено пропозицијама које прописује Савет на препоруку директора Института. По правилу, истраживачи се бирају на основу јавног конкурса. У одређеним случајевима, државе чланице или треће државе могу упутити гостујуће истраживаче на рад у Институт на одређено време у договору са директором Института. Директор и истраживачи уживају аутономију у оквиру свог истраживачког рада. Такође, директор Института и особље могу уживати привилегије и имунитете сходно одредбама уговора који се поводом тога закључе између држава чланица.

IV) ФИНАНСИЈСКА ПОДРШКА

Одбор на основу сагласности Савета, а на предлог директора прописује финансијска правила која се односе на процедуру доношења и усвајања буџета Института. За сваку финансијску годину, Институт по правилу врши процену расхода и прихода. Те процене се уносе у буџет Института. Директор Института до 30. јуна сваке године, припрема нацрт буџета у коме приказује величину административних и режијских трошкова, као и очекивани приход за следећу финансијску годину. Нацрт буџета директор доставља Одбору на даљу надлежност. Такође, нацрт буџета директор доставља на увид Савету ЕУ. Након што се буџет усвоји на основу акламације представника држава чланица, исти се усклађује са приходима који се састоје од доприноса држава чланица према скали националног бруто дохотка, али и од додатних доприноса који су додељени Институту из других извора договорених са директором Института. Контролу обвеза и плаћања свих трошкова те књижења и наплате свих прихода спроводи независни ревизор којег именује Одбор. До 31. марта сваке године директор Института има обавезу да Савету и Одбору преда завршни рачун о свим приходима и расходима из претходне финансијске године, укључујући извештај о раду Института. Након тога, Одбор усваја наведени акт.

V) ПРАВНА СПОСОБНОСТ И СЕДИШТЕ

Формално-правно, Институт поседује правни субјективитет потребан за обављање његових делатности и постизање предвиђених циљева. Свака држава чланица Европске уније задржала је право да предузме све

неопходне мере како би се Институту признала правна, пословна и страначка способност. То се чини по узору грађанскоправна лица чији је статус уређен унутрашњим законодавствима држава чланица. Иако непрофитабилна институција, Институт може располагати покретном или непокретном имовином. Његово седиште налази се у Паризу. Почев од 1. јануара 2002. године, Институт је почео са операционализацијом својих активности.

VI) ПРАВНА ОДГОВОРНОСТ

Акциони план не прејудуцира питања везана за примену права ЕУ или унутрашњег права држава чланица у односу на одговорност Института. Држава чланице су слободне да прописују правила којим се регулишу односи између Института и трећих лица настали закључивањем уговорних аката (*lex contractus*). Лична одговорност особља према Институту уређује се релевантним прописима који се примјењују на особље Института.

VII) ИЗВОРИ

- “Council Joint Action 2001/554/CFSP of 20 July 2001 on the establishment of a European Union Institute for Security Studies”, *Official Journal L* 200, 25/07/2001.
- “Council Joint Action 2006/1002/CFSP of 21 December 2006 amending Council Joint Action 2001/554/CFSP of 20 July 2001 on the establishment of a European Union Institute for Security Studies, *Official Journal L* 409, 30/12/2006.